

De ondernemingsloketten moeten neutraal blijven

IAB : De wetgeving op de faillissementen en het gerechtelijk akkoord is enkele jaren geleden vernieuwd. Recenter zijn bepaalde tekortkomingen van de Faillissementswet met een reparatiewet rechtgezet. Wat vindt u van die wijzigingen?

Anne Spiritus-Dassesse : In de Faillissementswet zijn er zijn geen echt revolutionaire wijzigingen doorgevoerd. Voor mij hebben de belangrijkste wijzigingen betrekking op het gerechtelijk akkoord. Ten eerste omdat men het bestaan van het handelsonderzoek officieel bekrachtigd heeft.

Dat is gebeurd door in de wet in enkele artikels de grote principes ervan op te nemen en door een grote soepelheid en een grote bewegingsvrijheid toe te kennen aan de rechtbank van koophandel om ze te organiseren en dus te optimaliseren. Om uw vraag te beantwoorden, denk ik dat het gerechtelijk akkoord jammer genoeg geen grote resultaten heeft opgeleverd en dat zal wellicht niet verbeteren als men de wet niet hervormt. Het IAB kent mijn mening. De handicap van het huidige gerechtelijke akkoord heeft in de eerste plaats te maken met de openbaarheid. Vanaf het ogenblik dat men een aanvraag voor een gerechtelijk akkoord indient, zijn er een hele reeks juridische regels van toepassing, met name te respecteren termijnen, oproepingen, openbare zittingen, enz. Vanaf dat ogenblik is de zaak dus bijna publiek en de gevolgen van die ongewilde openbaarheid zijn vaak rampzalig. Dat

In het kader van de ondertussen traditioneel geworden ontmoetingen met prominente personen uit de politiek, de sociaal-economische wereld en de magistratuur hebben IAB-voorzitter Johan De Leenheer, vice-voorzitter Guy Stevens, secretaris-generaal Philip Van Eeckhoute en directieattaché Isabelle Hamerlinck een positief onderhoud gehad met Anne Spiritus-Dassesse, voorzitter van de rechtbank van koophandel te Brussel en tevens voorzitter van de Erkenningscommissie voor het dragen van de titel belastingconsulent. Anne Spiritus-Dassesse heeft altijd al de economische beroepen ondersteund en ook nu schaaft ze zich achter het standpunt van het IAB inzake de ondernemingsloketten.

is het verschil met het handelsonderzoek dat vertrouwelijk blijft. Een voorbeeld zal dat verduidelijken. We hebben in Brussel de zaak behandeld van een gerechtelijk akkoord dat is toegestaan aan een distributeur van veranda's. Tijdens dezelfde periode was er Batibouw. Wat hebben we vastgesteld? Ondanks alle regels van fair-play, hebben concurrenten van die distributeur niet gearzeld om op de beurs in kwestie met het vonnis tot toekenning van een gerechtelijk akkoord te zwaaien

en de klanten te vertellen: « u ziet het, hij zit in slechte papieren, betaal hem zeker geen voorschot, maar kom bij ons ». De distributeur in kwestie is uiteraard niet bij de pakken blijven zitten en heeft zich verdedigd. Zo heeft hij een rechtszaak aangespannen voor oneerlijke concurrentie om die praktijken te doen stoppen, maar het kwaad was jammer genoeg geschied, want ook al reageert de rechtbank zeer snel, de gevolgen van een dergelijke 'publiciteit' zijn er nu eenmaal.

IAB : De vertrouwelijkheid vormt de hoeksteen van de werking van de kamers voor handelsonderzoek?

Anne Spiritus-Dassesse : In het handelsonderzoek is de vertrouwelijkheid een gouden regel. Bij de rechtbank van koophandel van Brussel leggen we hiervoor een grote discipline aan de dag, ook al is er een artikel in de wet op het gerechtelijk

akkoord (artikel 10) dat de rechter van het handelsonderzoek toelaat om het even welke derde te horen of bij derden informatie te verzamelen. Als je die bepaling letterlijk toepast en de rechter de medecontractanten van de ondernemer in moeilijkheden of zijn bankier contacteert, heeft de vertrouwelijkheid natuurlijk geen zin meer. Ik zou zeggen dat de letterlijke toepassing van die bepaling alle vertrouwelijkheid tenietdoet die verbonden moet zijn aan een handelsonderzoek. In Brussel verplichten we ons tot zelfdiscipline die erin bestaat nooit contact op te nemen met een derde alvorens hiervoor het akkoord van de bedrijfsleider te hebben verkregen of minstens hem vooraf te hebben ingelicht van het initiatief dat genomen zal worden.

IAB : Zijn dat de enige redenen voor het gebrek aan succes van het gerechtelijk akkoord?

Anne Spiritus-Dassesse : Een andere reden waarom het gerechtelijk akkoord niet optimaal werkt, heeft te maken met het feit dat de rechtbank ambtshalve geen enkele bevoegdheid heeft om het gerechtelijk akkoord te herroepen of de commissaris inzake opschorting die in het kader van de procedure is aangewezen, te vervangen. De rechtbank wordt geacht supervisie te hebben over de commissaris inzake opschorting om te controleren of alles in overeenstemming met de wet gebeurt.

Maar de vervanging van de commissaris inzake opschorting, in de veronderstelling dat de rechtbank van oordeel zou zijn dat hij moet worden vervangen om een of andere goede reden, of eenvoudigweg de herroeping van het gerechtelijk akkoord omdat de wettelijke voorwaarden van het akkoord niet meer vervuld zijn, kan maar plaatsvinden als iemand van buiten de rechtbank het vraagt! De herroeping van het gerechtelijk akkoord of de vervanging van de commissaris inzake opschorting kan dus maar plaatsvinden als het parket, een schuldeiser of de commissaris inzake opschorting zelf het vraagt of als die laatste vraagt om te worden ontheven van zijn taak. De rechtbank kan dat dus niet doen op eigen initiatief. Dat maakt soms de doodstrijd van de onderneming langer door derden verkeerdelijk de indruk te geven dat het bedrijf nog krediet heeft.

IAB : Is ook de aanzienlijke kost van de commissaris inzake opschorting niet de reden van het beperkte succes van het gerechtelijk akkoord?

De rol van de rechtbank van koophandel is niet als hulpkracht te dienen van de belastingadministratie.

Anne Spiritus-Dassesse : Normaal gezien moet in een herstelplan, of dat nu van een KMO of van een grote onderneming is, uiteraard de kost van de commissaris inzake opschorting worden voorzien, anders is het herstelplan niet correct. Ik denk dat het probleem hetzelfde is, of de onderneming zich nu onderaan de ladder bevindt of bovenaan. De bedragen die op het spel staan verschillen natuurlijk, maar het probleem is hetzelfde. De vraag luidt: wie moet die kosten betalen? De vraag blijft open wat het beste systeem is. Moet je opnieuw aan de

gemeenschap vragen die te betalen? Vooral als het resultaat niet gewaarborgd is. Zou je een soort van reservefonds moeten oprichten voor dit soort van situaties? Maar bestaat er in dat geval niet de kans dat de algemene vergaderingen en de begunstigden van dividenden zich gaan ongerust maken? Geen enkele oplossing is perfect.

IAB : Maar is de commissaris inzake opschorting er niet juist om de onderneming te helpen zich te herstellen?

Anne Spiritus-Dassesse : Ja, maar het resultaat van de gerechtelijke akkoorden toont aan dat er totnogtoe zeer weinig zijn geslaagd.

IAB : Maar dat heeft blijkbaar niets te maken met de kosten van het herstel. Is het dan omdat de bedrijfsleiders te lang wachten om van de diensten van de rechtbank gebruik te maken?

Anne Spiritus-Dassesse : Ik ben het met u eens dat het gebrek aan herstel niets te maken heeft met de kosten van de commissaris inzake opschorting. Ik denk dat men altijd te laat komt op de rechtbank, omdat de bedrijfsleider altijd hoopt zich te kunnen redden en op het laatste nippertje een akkoord te vinden. Laten we ook niet ontkennen dat de rechtbank een beetje schrik aanjaagt. Ten onrechte, volgens mij, want een rechtbank van koophandel is geen repressief orgaan, het is een neutrale scheidsrechter in conflicten. De rechtbank is er om rechtsonderhorigen in moeilijkheden bij te staan.

IAB : Ligt de angst voor de fiscus niet aan de oorsprong van die angst om zich tot de rechtbank te wenden? Bedrijfsleiders zijn soms bang dat de rechtbank bepaalde informatie aan de belastingadministratie doorspeelt ...

Anne Spiritus-Dassesse : De rol van de rechtbank van koophandel is niet als hulpkracht te dienen van de belastingadministratie. Het klopt dat de rechter een overtreding moet aan-

geven bij het parket, maar a priori is dat zijn voornaamste rol niet. Het klopt ook dat de dossiers van handelsonderzoeken permanent ter beschikking staan van het parket. Wanneer je met bedrijfsleiders discussieert, is dat op basis van hun jaarrekeningen, hun omzetcijfers en de herstelmogelijkheden van de onderneming. Onze voornaamste bedoeling is eenvoudig: we willen de aandacht van de bedrijfsleider vestigen op de moeilijkheden van zijn onderneming, hem zo nodig bewust maken van die moeilijkheden en wij willen zijn houding tegenover die situatie kennen.

IAB : Zijn er bepaalde evoluties waar te nemen in de faillissementen in vergelijking met het verleden?

Anne Spiritus-Dassesse : Ik stel vast dat er hoe langer hoe minder activa in de faillissementen zijn. Dat is betekenisvol. Het betekent allicht dat de bedrijven hoe langer hoe minder eigenaar zijn van de activa en hoe langer hoe meer hun toevlucht nemen tot bijvoorbeeld leasing of renting. Je zou er ook uit kunnen besluiten dat de bedrijven zich wekelijks bevoorraden om te vermijden dat ze met voorraden zitten die verouderen en die veel kosten om te onderhouden. In ieder geval gaat het wellicht om een nieuwe manier van handel drijven. Wat het handelsonderzoek betreft, denk ik dat er nog altijd evenveel aanvragen zijn. Voor de gerechtelijke akkoorden beschik ik nog niet over exacte cijfers, maar ik denk dat er een stijging valt waar te nemen. Een stijging in aantal aanvragen, maar ik denk niet dat er een stijging in resultaten is of in gerechtelijke akkoorden die zijn aanvaard. Maar vergeet niet dat we binnenkort de impact zullen moeten meten van de Europese verordening van de Raad betreffende de insolventieprocedures, een verordening die nu al van kracht is.

Persoonlijk heb ik het altijd betreurd dat de wetgever alleen de titel en niet de uitoefening van het beroep beschermt.

IAB : Wat houdt die verordening concreet in?

Anne Spiritus-Dassesse : De verordening bindt alle lidstaten van de Europese Unie en erkent de gevolgen van een faillissement in de andere lidstaten. Het is deze verordening die een systeem invoert van zogenaamde 'primaire' en 'secundaire' faillissementen. Neem bijvoorbeeld een onderneming waarvan de insolventieprocedure in Frankrijk is geopend en die vestigingen heeft in andere lidstaten van de Europese Unie. De gevolgen van de insolventieprocedure die in Frankrijk is geopend, gaan nu in alle andere lidstaten gelden. De bevoegde rechtbanken van de lidstaten waar de genoemde

vestigingen gelegen zijn, zouden ertoe gebracht kunnen worden 'secundaire' faillissementen uit te spreken, waarvan de gevolgen beperkt zijn tot de goederen van de schuldenaar die zich daar bevinden. Voor alle duidelijkheid : dit betekent dat de curatoren gaan moeten leren samenwerken, dat de schuldeisers op Europese schaal zullen worden ingelicht en dat de kans bestaat dat er soms bevoegdheidsconflicten zullen voorkomen, aangezien het 'centrum van de voornaamste belangen' van de schuldenaar de plaats bepaalt van het 'primaire' faillissement (d.w.z. hoofdprocedure). Tegenwoordig is het adres van de statutaire maatschappelijke

Interview

zetel slechts een vermoeden dat kan worden omgekeerd.

Als de statutaire maatschappelijke zetel van het bedrijf zich bijvoorbeeld in Brussel bevindt, maar de Parijse rechter over bewijzen beschikt dat alle beslissingen en alle vergaderingen in Parijs plaatsvinden, mag hij aannemen dat het 'centrum van de voornaamste belangen' van de schuldenaar zich in Parijs bevindt, en dat het 'primaire' – hoofd- – faillissement bijgevolg daar moet worden uitgesproken.

IAB : De rechtbank van koophandel is een goede barometer van de economie. Hebt u de indruk dat in bepaalde sectoren meer faillissementen voorkomen of zijn het nog altijd dezelfde?

Anne Spiritus-Dassesse : Moeilijk te zeggen. Je zou statistieken over meer dan één jaar moeten maken. Op het eerste gezicht zegt mijn gevoel me dat de horeca zeker een moeilijke sector blijft. Andere sectoren zijn ook gevoelig voor de conjunctuur. Dat hebben we met de luchtvaart gezien. Er zijn ook de neveneffecten, in de vorm van een stortvloed van faillissementen van de leveranciers.

IAB : En op het vlak van de opleiding van de zaakvoerders? Verwarren sommigen nog altijd inkomsten met winsten?

Anne Spiritus-Dassesse : Ik denk dat er enorm veel goede ondernemers zijn, maar dat er niet noodzakelijk evenveel goede beheerders zijn en dat, zoals u dat uitstekend verwoordt, ze zien wat er 's avonds in de kassa zit en soms vergeten opzij te leggen wat ze de volgende dag moeten uitgeven.

Moet je hen dan helpen hun bedrijf beter te beheren door hen een externe adviseur op te leggen? De vraag moet worden gesteld. Ik weet dat er een wetsvoorstel is geweest van de heer de Clippele om de oprichters van bedrijven te verplichten een beroep te doen op de diensten van een accountant.

Mevrouw Anne SPIRITUS-DASSESE :

"Ik heb er principieel geen bezwaar tegen dat uw leden in bepaalde gevallen een mandaat van onafhankelijk bestuurder zouden waarnemen. Echte professionals beoefenen hun vak immers zoals het hoort."

IAB : Wat is er van dat wetsvoorstel geworden?

Anne Spiritus-Dassesse : Men heeft me destijds hierover mijn mening gevraagd. Ik denk dat het technisch gezien mogelijk is, en ik geloof ook dat dat ontwerp niet raakt aan de verantwoordelijkheid van de bestuurder of de zaakvoerder.

Hij en hij alleen blijft verantwoordelijk. Het is niet omdat er een accountant aan zijn zij staat, dat zijn verantwoordelijkheid veranderd is.

IAB : Sinds 1999 ben u bij het Instituut de enthousiaste voorzitter van de Erkeningscommissie van de belastingconsulenten, waarvoor we u hartelijk danken. We zouden u dan ook graag vragen een kleine balans op te maken van uw voorzitterschap van die Commissie.

Anne Spiritus-Dassesse : Persoonlijk heb ik het altijd betreurd dat de wetgever alleen de titel en niet de uitoefening van het beroep beschermt. Het is een halve maatregel, in de zin dat ze in het vak andere mensen zal toelaten die geen recht hebben gehad op de titel, maar die toch de functie van belastingconsulent kunnen uitoefenen, terwijl ze er niet bekwaam voor zijn. Die mensen kunnen ondanks alles schade veroorzaken. Maar ik vraag me af in welke mate het niet de eerste fase is van een meer algemene reglementering van het beroep. Ik zou trouwens willen benadrukken dat belastingconsulenten en advocaten die in fiscaliteit gespecialiseerd zijn niet noodzakelijkerwijs concurrenten zijn van elkaar. Integendeel, ik denk dat ze elkaar vaak aanvullen.

IAB : Wat denkt u van de nieuwe organisatie van de ondernemingsloketten? Vindt u het normaal dat die loketten ook advies zullen kunnen verstrekken aan bedrijven en deze begeleiden ?

Anne Spiritus-Dassesse : De ondernemingsloketten moeten uiteraard worden toegejuicht, aangezien het altijd beter is alle informatie op één enkel adres te verzamelen dan die over 10 adressen te verspreiden.

Maar ik denk dat die ondernemingsloketten in handen moeten zijn van een openbare instelling of gecontroleerd moeten worden door de Staat. Bovendien denk ik dat de instellingen die het centrale register gaan beheren (de zogenaamde “Kruispuntbank Ondernemingen”, n.v.d.r.) niet de mogelijkheid zouden mogen hebben advies te verstrekken inzake vennootschapsrecht, beheer, enz., en daardoor uiteindelijk gaan concurreren met beroepen die bevoegd zijn verklaard om adviezen te verstrekken. In die zin treed ik het standpunt van het IAB bij: ik denk dat uit zorg voor een objectief en kwalitatief advies aan de klant, een gegevensbank inderdaad neutraal moet blijven. ¶

IAB : Denkt u dat onze leden in sommige gevallen onafhankelijk bestuurder zouden kunnen zijn?

Anne Spiritus-Dassesse : Ikzelf heb geen bezwaar, maar in België hangt alles ervan af wat men verstaat onder een onafhankelijk bestuurder. Ik heb namelijk kennis genomen van een lijst zogezegde onafhankelijke bestuurders en ik had de indruk dat veel van de genoemde bestuurders rechtstreeks en onrechtstreeks zo verbonden waren aan de Belgische zakenwereld, dat het moeilijk zou zijn hen in datzelfde milieu als onafhankelijke aan te duiden. Maar a priori zie ik geen bezwaar. Als het een echte professional is, zal hij zijn vak doen zoals het hoort. De vraag blijft of hij dat mandaat zou kunnen opnemen in een onderneming waarvoor hij al diensten presteert.